

Een tevreden roker

Door zijn vriendelijke persoonlijkheid en goede relaties in de buurt krijgt Albert Genis het voor elkaar te leven van tien euro per week. Zijn huur en vaste lasten worden betaald door een financieel bewindvoester. 'En daar ben ik erg blij mee.'

TEKST PETRA HUNSCHÉ · FOTOGRAFIE MAYANNE KÖNST

Hij ontbijt meestal tussen negen en half tien in Amok, de daklozenopvang van De Regenboog in de Kinkerbuurt. 'Ik zie het gewoon als nazorg, tenslotte ben ik een ex-patiënt van Mentrum', zegt Albert Genis aan de grote, met staal beslagen tafel van het inloophuis, terwijl hij een sjekkie in elkaar rommelt van het laatste gruis van zijn tabak. Een beker slappe koffie met melk voor zich, vijf dubbele witte boterhammen met vlees en kaas op een kleffig stapeltje naast een plastic boterhamzakje.

Zonlicht speelt door de glas-in-loodraampjes uit de vijftiger jaren vrolijk langs de gezichten van tientallen ontbijtgasten, stuk voor stuk karaktervolle koppen, *streetwise*. 'Kijk', zegt hij en wijst op een serie professionele potloodportretten aan de muur. 'Die kunstenaar was ook dakloos, hij heeft nu weer een eigen atelier.' De ruige mannen rond de eivormige houten retrotafel maken onderling grappen, de gevoelstemperatuur loopt op. Hij kijkt opletterend van de een naar de ander, terwijl hij zijn hippe leesbril tevoorschijn haalt. Dan vouwt hij een gratis dagblad open en ontspant.

Zijn hond, *Why*, heeft zich onder tafel neergevlid aan de voeten van een zwartgekleed stel, waarvan de rokende vrouw het dier achteloos over de kop krabbelt. Ze dragen zonnebrillen met zwarte glazen en lijken zó uit een gangsterfilm weggelopen. 'Het zijn hele aardige mensen, Bosniërs die al jaren bij het Stoelenproject slapen, ze passen vaak even op *Why*', vertelt hij buiten, op weg naar coffeeshop Johnny. Voor twee euro weed en de laatste roddels uit de Jordaan.

Sleutelgeld

Bij een woning op de Elandsgracht stopt hij in het voorbijgaan een paar gratis kranten in de bus. 'Ja, dat doe ik elke ochtend, het zijn de oude eigenaren van een café, ze kunnen geen trappen meer lopen en komen de deur niet meer uit.' Albert Genis doet boodschappen voor verschillende mensen uit de buurt. Eind jaren zeventig kwam hij in de Jordaan terecht na een periode van gekte en dakloosheid. 'Ik kon toen mijn woonbootje in de Ringvaart in Sloten verkopen en dat was meteen sleutelgeld voor het eerste dak boven mijn hoofd aan de Lauriergracht in Amsterdam, het kon niet beter.'

Tegenwoordig woont en werkt hij in een grote etage *en suite* aan de rand van de Jordaan, op de Nassaukade. Het verkeer raast er voorbij. Dat merk je niet in het koele portiek, met zo'n grijsblauwe stenen trap omhoog, waarin nog witte fossielen zitten. Een gietijzeren krullenleuning en boven in de hal grote witgeglazuurde tegels met geheimzinnige opschriften. 'Vrijmetselaars, daar waren deze huizen van', vertelt hij op de drempel van zijn geopende voordeur op de bel-etage.

Binnen schemert de chaos van een licht verwaarloosd schildersatelier. Langs de gangwanden staan houten platen dubbeldik in voorraad en allerlei interessante objecten die hij zojuist heeft gevonden of gekregen.

De lichte voorkamer is veranderd in een timmerwerkplaats, compleet met bankschroef en gereedschap. In de achterkamer staan talloze schilderijen en objecten waar hij mee bezig is, of was.

Plakje opium

Albert Genis (65) beschrijft zichzelf ietwat lijkig als een 'laatbloeiër'. De zojuist gepensioneerde babyboomer werd onder de rook van Schiphol geboren, als nakomertje in een zakenmilieu in Badhoevedorp. Zijn tien jaar oudere zus was dol op hem en bemoederde hem flink. 'Ze heeft me zo'n beetje opgevoed, ik sliep bij haar in bed en dankzij haar leerde ik pianospelen. Maar zij stierf aan tuberculose toen ik elf jaar was.' Het is even stil.

De hond *Why* ligt uitgevloerd in de zon en kreunt onbestemd. 'Ik ben op mijn achttiende heel wild begonnen met plaatijzer in elkaar te rammen, deuken erin, met leren lappen bekleeden, beschilderen en zo. Cobra-achtig, dat verkocht ik dan op braderieën en kunstmarkten. Ik verdiende daarmee zakcentjes waarvan ik kon trakteren.' Hij schuift zijn leunstoel wat naar voren en scheurt een sigaret open boven een groot vloeiende op de salontafel.

'1968. We gingen naar de film, naar Cinetel of naar de Cineac, bananen mee en frisdrank en dan gingen we daar de hele nacht gebruiken.' Hij haalt de weed uit een klein plastic zakje en frummelt wat blaadjes over de tabak. De zoete herinneringen beginnen door elkaar te lopen. Duidelijk genietend neemt hij een flinke trek en vertelt omstandig hoe hij uiteindelijk in Psychiatrisch Ziekenhuis Santpoort belandde, waar zijn ouders hem gedwongen lieten opnemen. 'Vanuit Santpoort ging ik nog regelmatig naar de Binnen Bantammerstraat om een plakje opium te halen voor een tientje.'

'Ja, ik ben begonnen met opium spuiten, maar dat was een luxe hoor en dat ben ik zo blijven zien. Het ging gemakkelijk, omdat ik ervaring had met mijn oudere zus, die had suikerziekte. Ze was medisch laborante en voordat ze naar haar werk ging moest ze zichzelf insuline geven. Met haar rok opgetrokken door haar nylonkous even een injectie... en dat zag ik als ik uit bed kwam, de trap af en naar school moest, het had

eigen
#05
wijsheid

iets magisch en ik had die spuit van haar bewaard als aandenken.’

Zuivere weed

Zoals meer kinderen van zijn generatie raakte hij in de jaren zeventig verdwaald in hippiekringen, ging zwerven en drugs gebruiken. Maar hij had ondertussen wel allerlei baantjes, en zijn betrekking bij de bagageafdeling van Schiphol leverde hem sinds zijn psychiatrische opnames een langdurige ziekte-uitkering op, waarvoor nu de AOW in de plaats is gekomen. Na zijn ontbijt bij Amok kletst hij, onder het genot van een échte koffie verkeerd, vrolijk bij met de barvrouw van coffeeshop Johnny. Tegen elf uur staat Why op en weet zijn baasje feilloos dat hij op het volgende adres wordt verwacht: coffeeshop-galerie-restaurant La Tertulia.

Albert Genis zet hier iedere ochtend de terrastafeltjes en -stoelen buiten. Hij helpt de bevriende eigenaresse met kleine hand-en-spandiensten en heeft een vaste eigen tafel achterin. En Why, die vroeger tot de inboedel van de coffeeshop behoorde, liet hij altijd uit. Een jaar geleden erfde hij de hond, maar de eigenaresse blijft alle kosten betalen. Omgekeerd geeft hij haar elke week een vast bedrag, waarvoor hij per dag een afgestemde portie weed krijgt uitgereikt. ‘Zuivere weed, daar kan ik op vertrouwen, je wordt er high van, niet stoned. Er zijn te veel Oostblok-interpretaties van goeie kwaliteit op de markt. Niets voor mij, te sterk, te chemisch, je krijgt er een kater van en dat wil ik ’s ochtends niet hebben, daarom drink ik ook geen alcohol.’

Zijn verknochtheid aan de weed (‘nee, het is geen verslaving, ik kan er zo mee stoppen als het moet’) bekoopt hij tegenwoordig wel met chronisch geldgebrek. Hij houdt een tientje per week over om van te leven, na aftrek van de vaste lasten, en zo raakte hij bijna wéér dakloos. ‘Ik kom al heel lang bij een bevriende psycholoog, daar eet ik één keer per week. Nu had ik kennelijk een tijd lang niet verteld hoe het met me ging. Op een gegeven moment zat ik met een berg post die ik niet had ingezien en moest ik mijn huis uit als ik geen drieduizend euro betaalde...’

Expositie

Maar een tevreden roker is geen onruststoker. ‘Gelukkig heb ik toen via de rechter een financieel bewindvoester

'Ik ben op mijn achttiende heel wild begonnen met plaatjzer in elkaar te rammen, deuken erin, met leren lappen bekleden, beschilderen en zo'

gekregen, daar ben ik heel erg blij mee', vertelt hij stralend. In de gezellige benedenruimte van de galerie gaat een telefoon. 'Hans Weijns', zegt de eigenaresse terwijl ze hem de hoorn in de hand geeft. De gepensioneerde psycholoog, die hij al kent sinds zijn Santpoort-tijd, is altijd voor hem beschikbaar gebleven. Die heeft zojuist een afspraak met een gratis tandarts geregeld. Tegelijk informeert hij of zijn vriend en cliënt

ook boodschappen heeft gedaan.

'Hans Weijns zorgt echt voor mij', zegt deze dankbaar. 'Ik heb een bevriende schoonmaker via het persoonsgebonden budget. De regering wil dat gaan afschaffen. We zijn hiervoor nu een gerechtelijke procedure begonnen.' Dankzij al zijn goede relaties en stevige netwerken in de buurt voelt hij zich al tien jaar beter dan ooit. Albert Genis werkt op dit moment aan een boek, waarmee hij zijn werk wil documenteren. Buiten het coffeeshopcircuit heeft hij nooit moeite gedaan om zichzelf onder de aandacht te brengen. 'Nee, ik heb nog nooit een echte tentoonstelling gehad, maar Rob Malasch heeft mij een expositie beloofd, hij moet nu maar eens een keer komen kijken.'

Evolutie

Het is een bijzondere tijd en wij maken hem mee. We zijn getuige van een belangrijke stap in de vooruitgang der mensheid.

Toen ik in de trein zat, zag ik dat niemand een boek las – of misschien moet ik zeggen: niemand die *nog* een boek las. Iedereen zat naar een schermpje te kijken. Van een telefoon of van een tablet. Ze keken ernaar en tikten erop en wreven erover, dat heet swipen.

De hele coupé zat te swipen (dat klinkt bijna als swaffelen, en wie weet wordt dat ooit nog eens een manier om de smartphone te bedienen).

Ik sloeg een bladzijde om van mijn boek en verbaasde me nergens over. De meeste mensen hadden ook een koptelefoon op.

Op het station, tegenover de borden met vertrektijden, stond iedereen op zijn telefoon te kijken. Misschien lazen ze een digitaal boek, maar meestal stuurden ze berichten of lazen die.

Op weg naar huis zag ik drie keer een bijna-ongeluk, steeds met een auto en een fiets. En drie keer zat de fietser onder het rijden op zijn apparaat te kijken, of een spelletje te doen, of door te spoelen naar het volgende nummer van zijn nieuwe cd.

Een fysiotherapeute gespecialiseerd in handen vertelde me dat de laatste tijd veel, vooral jonge, mensen een duimlesure hadden van het vele typen op een klein toetsenbord: de sms-duim. Ze verwachtte dat binnenkort ook de swipe-duim en -vingers een hoge vlucht zouden nemen.

Je hebt niet veel fantasie nodig om je voor te stellen waar dit naartoe gaat, als straks je hersenen rechtstreeks kunnen worden aangesloten op je iPhone. Later zullen wij kunnen zeggen: wij hebben het zien gebeuren. Het begon met de verdwijning van het boek uit de trein-coupé, en het eindigde hier. Maar niemand hoort ons, dus sms'en en we het maar.

ROB VAN ERKELENS